

Teema: EP liikme Jana Toomi teabenõue

From: info@yanatoom.ee

Date: 21. February 2026 at 12:18:47 GMT+2

To: Igor Taro <igor.taro@siseministeerium.ee>

Subject: EP liikme Jana Toomi teabenõue

TÄHELEPANU! Tegemist on väljastpoolt asutust saabunud kirjaga. Tundmatu saatja korral palume linke ja faile mitte avada!

Siseminister Igor Taro

Euroopa Parlamendi liikme Jana Toomi teabenõue

Tere!

Ma tänan vastuse eest, kuigi see ei käsitlenud küsimust, mille ma esitasin. Olen teadlik Eestis elamisloa taotlemise tingimustest ning ei vaja nende täiendavat selgitamist.

Minu teabenõue oli ajendatud Teie avalikest sõnadest, mille kohaselt Eestis elavate tähtajalise elamisloaga Vene ja Valgevene kodanike puhul on tegemist „teadmata taustaga“ inimestega.

Need isikud on saanud elamisloa pärast põhjalikku haldusmenetlust, mille käigus hinnatakse nii nende tausta, võimalikke julgeolekuriske kui ka seaduses sätestatud nõuete täitmist. Elamisloa andmine eeldab riigipoolset kontrolli. Seetõttu seab Teie avalik väide kahtluse alla mitte üksnes konkreetsete inimeste maine, vaid ka Siseministeeriumi ja selle allasutuste pädevuse ning tehtud otsuste õiguspärasuse.

Avalik viide „teadmata taustale“ seoses konkreetse kodakondsusega inimeste grupiga tekitab lisaks õigusliku küsimuse võrdse kohtlemise põhimõtte järgimisest.

Põhiseaduse § 12 sätestab selgesõnaliselt, et kõik on seaduse ees võrdsed ning kedagi ei tohi diskrimineerida rahvuse, päritolu ega muude asjaolude tõttu. Kodakondsus kui isiku õiguslik staatus on samuti tunnus, mille alusel ei tohi isikuid üldistavalt halvemasse olukorda seada, välja arvatud selgesõnaliselt ja proportsionaalselt seaduses sätestatud juhtudel.

Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 21 ning Euroopa inimõiguste konventsiooni artikkel 14 keelavad diskrimineerimise rahvuse ja päritolu alusel. Samuti on Riigikohus korduvalt rõhutanud, et riigi tegevus peab vastama proportsionaalsuse ning individuaalse hindamise põhimõtetele.

Terve elanikkonnarühma käsitlemine julgeolekuohuna ning nende tausta nimetamine „teadmata taustaks“ ilma konkreetsete individuaalsete faktideta on sisuliselt kollektiivse kahtlustuse vorm. Selline lähenemine kujutab endast kodakondsuspõhist segregatsiooni, mis on vastuolus võrdse kohtlemise põhimõttega.

Turvalisuse argument ei vabasta riiki kohustusest tegutseda õigusriigi põhimõtete kohaselt. Õigusriigis hinnatakse riske individuaalselt, mitte ei seata terveid gruppe abstraktse kahtluse alla.

Seetõttu palun vastata järgmistele küsimustele:

1. Kas Teie hinnangul on ministri puhul kohane põhjendada poliitiliste otsuste vajadust, seades avalikult kahtluse alla enda juhitava ministeeriumi varasemad otsused ja menetlused?
2. Milliste konkreetsete ja kontrollitavate faktidega saate põhjendada väidet, et nimetatud isikute taust on „teadmata“, arvestades, et elamisloa andmise menetlus niikuinii eeldab riigipoolset kontrolli?
3. Kuidas on Teie hinnangul tagatud Põhiseaduse § 12 ning rahvusvahelistest õigusaktidest tulenev diskrimineerimiskeeld olukorras, kus terve elanikkonnarühm on avalikus ruumis seostatud julgeolekuohuga üksnes nende kodakondsuse ning konkreetse elamisloa alusel?
4. Millisel õiguslikul alusel on põhjendatud erinev kohtlemine kodakondsuse alusel, kui puudub individuaalne hinnang konkreetse isiku suhtes?
5. Kuidas välditakse olukorda, kus riigipoolne retoorika loob stigmatiseeriva ja vaenuliku keskkonna seaduslikult Eestis elavate isikute suhtes, kahjustades nende head nime ja õiguspärast ootust riigi neutraalse kohtlemise järgi?

Leian, et avalikus diskursuses tuleb olla eriti ettevaatlik, kui kõne all on terved inimrühmad. Õigusriigi tugevus seisneb selles, et ka keerulistes julgeolekuolukordades ei loobuta võrdse kohtlemise põhimõttest ega kollektiivsete hinnangute vältimisest.

Lugupidamisega

Jana Toom